

8.11.2021

ASiantuntijalausunto Eduskunnan Hallintovaliokunnalle

ASIA: VNS 4/2021 vp Valtioneuvoston selonteko sisäisestä turvallisuudesta

Turvallisuus kuuluu meille kaikille

Laajan turvallisuuden verkosto WISEn lausunnon pääkohdat:

- 1 Turvallisuusajattelun lähtökohdaksi inhimillinen turvallisuus, jossa yksilöiden ja yhteisöjen turvallisuus on keskeisellä sijalla
- 2 Siviilikriisinhallinnalla vahvistetaan vakautta, joka lisää kansainvälistä turvallisuutta
- 3 Naisten, lasten, vammaisten ja haavoittuvien ryhmien turvallisuuteen ja tarpeisiin on kiinnitettävä erityishuomiota

Perinteinen turvallisuuskäsitys lähtee valtiotason näkökulmasta. Valtion turvallisuutta takaamalla virallisen turvallisuuskoneiston voimin on turvattu omien kansalaisten turvallisuus. Jatkuva kansainvälisen turvallisuusympäristön muuttuminen ja ihmisten kokema turvattomuus ovat kuitenkin pakottaneet kansainvälisen yhteisön pohtimaan turvallisuuden sisältöä uusista näkökulmista. Valtioiden ja yhteiskuntien ollessa keskinäisriippuvaisia toisistaan, globaalit ongelmat ja uhat ovat levinneet joka puolelle maailmaa ja kohdistuvat aiempaa enemmän suoraan yksilöihin ja yhteisöihin. Väkivaltaisten, usein sisäisten, konfliktien lisääntyminen on johtanut suureen inhimilliseen kärsimykseen ja pakolaisuuteen sekä luonut pitkäaikaisen humanitaarisen avun tarpeen. Näihin globaaleihin ongelmiin, jotka koskettavat meitä kaikkia, on etsittävä ratkaisuja yhdessä kansainvälisen monenkeskisen yhteistyön puitteissa.

Mielestämme turvallisuutta tulee tarkastella inhimillisen turvallisuuden käsitteen kautta, jossa turvallisuus on määritelty yksilöiden ja yhteisöjen turvallisuudeksi valtiokeskeisen turvallisuuden sijaan. Inhimillinen turvallisuus koostuu kolmesta osa-alueesta: turvallisuudesta, inhimillisestä kehityksestä ja ihmisoikeuksista. Yksilöiden ja yhteisöjen turvallisuuteen kohdistuu fyysisen väkivallan lisäksi uhkia, jotka eivät kuulu sotilaallisen turvallisuuden kategoriaan, kuten esimerkiksi köyhyys, ihmisoikeusrikkomukset tai ympäristöongelmat. Ihmisten turvallisuutta lisätään paitsi suojelemalla heitä, myös

parantamalla heidän mahdollisuuksiaan ja resilienssiään osallistua yhteiskunnalliseen toimintaan sekä lisäämällä heidän kapasiteettejaan ja voimavarojaan konfliktien ratkaisemisessa, turvallisuusuuhkiin vastaamisessa ja kestävän sekä oikeudenmukaisen muutoksen aikaansaamisessa omissa yhteiskunnissaan.

Selonteossa todetaan, että syrjäytyminen, sosiaalinen pahoinvointi, moniongelmaisuus ja polarisaatio ovat yhä Suomen sisäisen turvallisuuden suurimpia uhkia. Näihin uhkiin ei voida vastata perinteisen turvallisuuskoneiston avulla, vaan turvallisuus on nähtävä laajana, inhimillisenä turvallisuutena, jossa yhteiskunnan eri sektorit, viranomaiset, järjestöt ja yhteisöt toimivat yhteistyössä ongelmien ratkaisemiseksi.

Selonteon näkökulma siviilikriisinhallintaan on turhan kapea; siviilikriisinhallinta nähdään pitkälti eri asioiden (mm. rikollisuus, terrorismi) torjumisena. Siviilikriisinhallinta on aktiivinen osa Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa. Suomessa on siviilikriisinhallinnan monipuolista osaamista sekä hallinnossa että järjestöissä. Näemme siviilikriisinhallinnan ensisijaisesti kriisialueiden vakauttamiseen pyrkivinä operaatioina, joiden kautta vahvistetaan kansainvälistä turvallisuutta.

Naisten, nuorten, lasten, vammaisten ja haavoittuvien ryhmien turvallisuuteen on kiinnitettävä erityishuomiota. Naisiin kohdistuva väkivalta Suomessa on järkyttävän suurta verrattuna moniin Euroopan maihin. Keinoja naisten turvallisuuden lisäämiseen on kehitettävä yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Myös lasten ja nuorten, vammaisten ja muiden erityisryhmien kokemat turvallisuusuhat ja turvattomuuden lisääntymisen tunteet on nostettava selkeästi esiin ja niihin on vastattava kehitettäessä sisäisen turvallisuuden lisäämisen ratkaisukeinoja.

Turvallisuus kuuluu meille kaikille.